

Lufta Civile në SHBA(1861–1865) dhe Impakti i saj në Shoqërinë Amerikane

TEMA PËR TITULLIN MASTER TË HISTORISË

NGA

AGON BAJRAKTARI

UNIVERSITETI I PRISHTINËS

FAKULTETI FILOZOFIK

DEPARTAMENTI I HISTORISË

PRISHTINË

JANAR, 2024

REZYME E TEMËS SË DIPLOMËS PËR NIVELIN MASTER

Mentori: *Prof. Dr. Ibrahim Gashi*

Kandidati: *Agon Bajraktari*

Tema: *Lufta Civile në SHBA(1861–1865) dhe Impakti i saj në Shoqërinë Amerikane*

Qëllimi i këtij studimi është trajtimi i temës: “Lufta Civile në SHBA(1861–1865) dhe Impakti i saj në Shoqërinë Amerikane”. Në fillim të këtij punimi është bërë grumbullimi i literaturës adekuate dhe janë bërë hulumtime të tjera lidhur me literaturën relevante për temën bosht të çështjes së shtruar për studim. Punimi në fjalë përmban kater kapituj:

Lufta Civile Amerikane ishte rezultat i dekadave të tensioneve seksion midis Veriut dhe Jugut. Fokusuar mbi skllavërinë dhe të drejtat e shteteve, këto çështje dolën në krye pas zgjedhjes së Abraham Lincoln në vitin 1860. Gjatë disa muajve të ardhshëm, njëmbëdhjetë shtete jugore u ndanë dhe formuan Shtetet Konfederate të Amerikës. Gjatë dy viteve të para të luftës, trupat jugore fituan shumë fitore, por pa fatin e tyre pas humbjeve në Gettysburg dhe Vicksburg në 1863. Që atëherë, forcat veriore punonin për të pushtuar Jugun, duke i detyruar ata të dorëzoheshin në prill 1865. Rrënjët e Luftës Civile mund të gjurmohen në dallimet në rritje midis Veriut dhe Jugut dhe divergjencën e tyre në rritje ndërsa përparimi i shekullit të 19-të. Shefi në mesin e çështjeve ishte zgjerimi i skllavërisë në territore, fuqia politike në rënie e Jugut, të drejtat e shtetit dhe mbajtja e skllavërisë. Megjithëse këto çështje kishin ekzistuar për dekada, ato shpërtheu në 1860 pas zgjedhjes së Abraham Lincoln i cili ishte kundër përhapjes së skllavërisë. Si rezultat i zgjedhjes së tij, Karolina e Jugut, Alabama, Gjeorgjia, Luiziana dhe Teksasi u prishën nga Bashkimi. Rrënjët e Luftës Civile mund të gjurmohen në dallimet në rritje midis Veriut dhe Jugut dhe divergjencën e tyre në rritje ndërsa përparimi i shekullit të 19-të. Shefi në mesin e çështjeve ishte zgjerimi i skllavërisë në territore, fuqia politike në rënie e Jugut, të drejtat e shtetit dhe mbajtja e skllavërisë. Megjithëse këto çështje kishin ekzistuar për dekada, ato shpërtheu në 1860 pas zgjedhjes së Abraham Lincoln i cili ishte kundër përhapjes së skllavërisë. Si rezultat i zgjedhjes së tij, Karolina e Jugut, Alabama, Gjeorgjia, Luiziana dhe Teksasi u prishën nga Bashkimi. Gjatë gjithë gjysmës së parë të shekullit të 19-të, politikanët e jugut u përpoqën të mbronin skllavërinë duke mbajtur kontrollin e qeverisë federale. Ndërsa përfitonin nga shumica e presidentëve që ishin nga Jugu, ata ishin veçanërisht të shqetësuar për mbajtjen e një balance të pushtetit brenda në Senat. Ndërsa shtetet e reja u shtuan në Bashkim, një sërë kompromisesh u arritën për të ruajtur një numër të barabartë shtetesh të lira dhe skllavëri. Filloi në 1820 me pranimin e Missouri dhe Maine, kjo qasje e pa Arkansas, Michigan, Florida, Teksas, Iowa dhe Wisconsin të bashkohen në bashkim. Bilanci u ndërpre më 1850, kur

Southerners lejuar Kaliforni për të hyrë si një shtet i lirë në këmbim të ligjeve forcimin e skllavërisë të tilla si aktin e skllavit të fshehur të 1850. Kjo balancë u mërzit më tej me shtesat e Minnesota (1858) dhe Oregon (1859).

Zgjerimi i hendekut midis skllavëve dhe shteteve të lira ishte simbolik i ndryshimeve që ndodhën në çdo rajon. Ndërsa Jugu ishte i përkushtuar për një ekonomi bujqësore me një rritje të ngadaltë të popullsisë, Veriu kishte përqafuar industrializimin, zonat e mëdha urbane, rritjen e infrastrukturës, si dhe duke përjetuar nivele të larta të emigrantësh evropianë.

Në kapitullin e Parë i kam paraqitur Metodën e Hulmtimit, të këtij Punimi.

Në kapitullin e Dytë i kam trajtuar Zhvillimet Kryesore pra Betejat e Kësaj Lufte.

Në Kapitullin e Tretë i kam trajtuar Pasojat e Kësaj Lufte dhe Impaktin e Saj.

Në Kapitullin e Katërt i kam trajtuar Debatet kryesore, pra Diskursin Historiografik mbi këtë Luftë.

Në këtë hulumtim sa i përket metodave hulumtuese kemi përdorur metodat kuantitative dhe analiza e diskursit. Ndërsa për ta finalizuar hulumtimin në fjalë kemi përdorur metodat analitike dhe krahasuese.

Rritja e ndjenjave abolicioniste në Veri pas viteve 1830 dhe kundërshtimi verior ndaj shtrirjes së skllavërisë në territoret e reja perëndimore bëri që shumë jugorë të frikësoheshin se ekzistenca e skllavërisë në Amerikë - dhe kështu shtylla kurrizore e ekonomisë së tyre - ishte në rrezik.

Në 1854, Kongresi i SHBA miratoi Aktin Kansas-Nebraska, i cili në thelb hapi të gjitha territoret e reja ndaj skllavërisë duke pohuar sundimin e sovranitetit popullor mbi dekretin e Kongresit. Forcat pro dhe kundër skllavërisë luftuan me dhunë në "Kansasin e gjakosur", ndërsa kundërshtimi ndaj aktit në Veri çoi në formimin e Partisë Republikane, një entitet i ri politik i bazuar në parimin e kundërshtimit të shtrirjes së skllavërisë në territoret perëndimore. Pasi vendimi i Gjykatës së Lartë në çështjen Dred Scott (1857) konfirmoi ligjshmërinë e skllavërisë në territore, bastisja e abolicionistit John Brown në Harper's Ferry në 1859 bindi gjithnjë e më shumë jugorë se fqinjët e tyre veriorë ishin të vendosur për shkatërrimin e "të veçantës".

institucioni” që i mbështeti. Zgjedhja e Abraham Linkolnit në nëntor 1860 ishte pika e fundit dhe brenda tre muajve shtatë shtete jugore - Karolina e Jugut, Misisipi, Florida, Alabama, Xhorxhia, Luiziana dhe Teksasi - ishin shkëputur nga Shtetet e Bashkuara.